

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการศึกษา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิตที่ดี มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถปรับตัวได้จากผลกระทบของ กระแสโลกาภิวัตน์ที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1) กล่าวว่า เป็นเครื่องมือหรือกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ ความคิด ความสามารถรวมทั้งความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลตั้งแต่รากฐานชีวิตไปทุกช่วงอายุต่อเนื่องตลอดชีวิต สำหรับประเทศไทยแล้ว ได้ถือเอาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจ สำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8- 10 (พ.ศ. 2540 -2549) ที่ยังคงยึดแนวคิด “ คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ” ซึ่งแตกต่างแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ผ่านมาที่มุ่งเน้นการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544 : 21) การศึกษาได้ถูก นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่านั้นจึงสามารถผลักดันทรัพยากรมนุษย์ให้เป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพตลอดชีวิตบนพื้นฐานความแตกต่าง ระหว่างบุคคล สรุปได้ว่า มนุษย์เป็นปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศอย่าง ยั่งยืน การศึกษาจึงถือว่ามีค่าสำคัญที่สุดในการสร้างชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2540 :1- 7)

การพัฒนาการศึกษาขึ้นอยู่กับการบริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง โดยเฉพาะการบริหารงานด้านวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของการ บริหารโรงเรียน ดังที่อานา บุญช่วย (2537 : 1) กล่าวสรุปว่า งานด้านบริหารวิชาการเป็นงานหลักของ โรงเรียน เพราะเป็นงานที่เกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการศึกษา การบริหารงานด้านวิชาการจะ สัมฤทธิ์ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันเอาใจใส่ ดังนั้นผู้บริหารและครู จะต้องร่วมมือกันบริหารงานด้านวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 :1) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่า สถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้าน

วิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทั้งทางตรงหรือทางอ้อมอยู่ที่ลักษณะของงานนั้น อุทัย บุญประเสริฐ (2540 :34) ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานด้านวิชาการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาในคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยการกำหนดเป็นมาตรฐานคุณภาพการศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ผู้ความเป็นเลิศทางการศึกษาของโรงเรียน

โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 และเป็นโรงเรียนที่มีอัตราการเพิ่มของจำนวนนักเรียนที่สูงมาก เนื่องจากปริมาณนักเรียนที่เกินจำนวนการรับเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในพื้นที่แขวงสายไหมและแขวงคลองถนน สหวิทยาเขตวิภาวดี เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ตั้งของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัยและโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ รวมทั้งนักเรียนจากนอกเขตพื้นที่การศึกษาโดยเฉพาะเขตอำเภอลำลูกกา ดังนั้น ในเขตพื้นที่ที่ตั้งกล่าวจึงถือเป็นเขตวิกฤตทางการศึกษาพื้นที่หนึ่ง ที่มีปริมาณนักเรียนเกินจำนวนการรับเข้าทุกปี นอกจากนี้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2552 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสะสมที่มีค่าสูงกว่า 2.00 เพียงร้อยละ 51.77 และในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเพียงร้อยละ 54.33 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้และโรงเรียนยังมีปัญหาอัตราครุขาดค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน (โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒. 2552:27) จะเห็นได้ว่าสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เป็นการจัดการศึกษาที่ยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เพื่อให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพทางการศึกษาจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องแสดงความสามารถด้านการบริหารงานวิชาการและเพื่อให้เกิดผลการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2 ว่าอยู่ว่าระดับใด เพื่อนำมาใช้เป็นเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและตอบสนองความต้องการของชุมชนตามแนวทางในจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการ โรงเรียนใน โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ประโยชน์ของการศึกษา

1. เป็นรายงานให้สถานศึกษาได้ทราบถึงสภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อนำมาเป็น
แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนเพื่อปรับปรุงและแก้ไขงานวิชาการเพื่อ
ยกระดับผลการเรียนของนักเรียนใน โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ ให้สูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานการวิชาการใน โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

1. ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู ใน โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 85 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เพื่อศึกษาการงานวิชาการใน โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วยการบริหาร 10 งาน คือ งานสำนักงานกลุ่มบริหาร
วิชาการ งานหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ งานพัฒนาหลักสูตร งานทะเบียนนักเรียน งานทะเบียน
วัดผล งานการเรียนการสอน คอมพิวเตอร์ งานห้องสมุด งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานแนะแนว

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่การศึกษาได้แก่ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษา เดือนพฤษภาคม – กันยายน 2553

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 85 คน ปีการศึกษา 2553

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 10 งาน คือ

1. งานสำนักงานกลุ่มบริหารวิชาการ
2. งานหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
3. งานพัฒนาหลักสูตร
4. งานทะเบียนนักเรียน
5. งานทะเบียนวัดผล
6. งานการเรียนการสอน
7. งาน คอมพิวเตอร์
8. งานห้องสมุด
9. งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
10. งานแนะแนว

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจตรงกันตามจุดหมายของการวิจัยจึงขอให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน พัฒนาให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุดซึ่งประกอบไปด้วย งานบริหารฝ่ายวิชาการ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน งานนิเทศการสอน และการวัดผล ประเมินผลการเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างครอบคลุมและส่งผลให้การดำเนินงานภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

งานสำนักงานกลุ่มบริหารวิชาการ หมายถึง กลุ่มงานที่รับผิดชอบด้านวิชาการ โรงเรียน การวางแผนนโยบาย ด้านวิชาการ การวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ การปรับปรุงด้านการเรียนการสอน ควบคุมดูแลการวัดผลประเมินผลร่วมทั้งกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

งานหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารระดับปฏิบัติการทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานในหมวดหรือกลุ่มสาระ การวางแผนงานวิชาการ แผนปฏิบัติการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพื่อให้งานจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร

งานพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นทั้งในด้านการกำหนดเนื้อหา จุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และอื่นๆให้เหมาะสมกับกาลเวลา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

งานทะเบียนนักเรียน หมายถึง งานเอกสารที่เป็นหลักฐานแสดงสภาพของนักเรียน ตั้งแต่เข้ารายงานตัวต่อโรงเรียนจนจำหน่ายออกจากโรงเรียน จัดทำและจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษา การตรวจสอบคุณสมบัติ การเทียบโอนหน่วยกิต รวมทั้งรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ

งานทะเบียนวัดผล หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือที่ใช้ทดสอบ การกำหนดเกณฑ์ในการวัด การวัดผลตามหลักสูตร การสำรวจติดตามผลการเรียน การวิเคราะห์แบบทดสอบและผลการเรียนและการนำผลการเรียนไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

งานการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยครูแนะแนวทางให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ การฝึกฝนนักเรียนให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมช่วยให้เกิดความรู้ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา

งานคอมพิวเตอร์ หมายถึง การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารจัดการงานของโรงเรียน ได้แก่ การวางแผนงาน งานทะเบียนนักเรียน งานทะเบียนวัดผล งานการจัดการเรียนการสอน งานห้องสมุด และงานเอกสารอื่นๆ เพื่อให้การบริหารงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

งานห้องสมุด หมายถึง การบริการด้านห้องสมุดของโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้าทางด้านวิชาการ โดยเป็นผู้นำในการจัดหาหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ วัสดุต่างๆตลอดจนให้มีบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ สนับสนุนให้ครู นักเรียนได้เข้ามาใช้บริการห้องสมุดในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาอย่างสูงสุด

งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ให้ได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนา

ผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

งานแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเองเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

ครู หมายถึง ครูผู้ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการในโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้นำขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ (โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒. 2552 : 3) ซึ่งประกอบด้วยงาน 10 งาน คือ งานสำนักงาน กลุ่มบริหารงานวิชาการ งานหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ งานพัฒนาหลักสูตร งานทะเบียนนักเรียน งานทะเบียนวัดผล งานการเรียนการสอน งานคอมพิวเตอร์ งานห้องสมุด งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานแนะแนว โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

